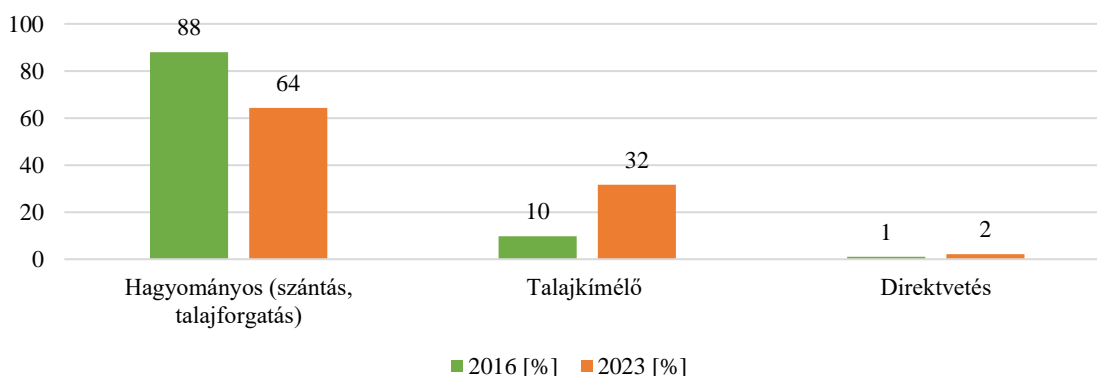

Növekvő tudatosság a szántóföldi talajmunkálás gyakorlatában

A KSH 2016. és 2023. évi gazdaságszerkezeti összeírásának adatai alapján 2016 és 2023 között növekedett a talajkímélő gazdálkodást folytató növénytermesztők száma, amely egyben a hagyományos, forgatásos talajművelés visszaszorulását is jelenti. Számokban kifejezve a talajkímélő művelés aránya a háromszorosára, 10-ről 32 százalékra növekedett, ezen belül a direktvetés aránya 1-ről 2 százalékra emelkedett. Az adatok alapján több, mint 1,3 millió hektáron végeznek talajkímélő művelést, melynek köszönhetően a hagyományos talajművelés aránya 88-ról 64 százalékra csökkent.

Az elmúlt évtizedekben jelentősen bővült az egészséges talajéletről szerzett biológiai tudásunk, illetve az időjárási szélsőségek (pl. aszály, heves zivatarok) is egyre gyakoribbá váltak. Ezért a mezőgazdasági gyakorlatokban előtérbe kerültek a jó talajállapot fenntartását, a talajminőség javítását, illetve a talaj vízbefogadó és vízmegtartó képességét elősegítő intézkedések. Egyre erőteljesebb szakmai konszenzus alakul ki abban, hogy a hagyományos szántóföldi növénytermesztés környezeti és gazdasági szempontból sem fenntartható. Az agrárpolitikai intézkedések is a talajkímélő gazdálkodási gyakorlatokat ösztönzik.

Szántóterületeken alkalmazott talajművelési módszerek aránya (%)

Forrás: KSH 2016. és 2023. évi gazdaságszerkezeti összeírások

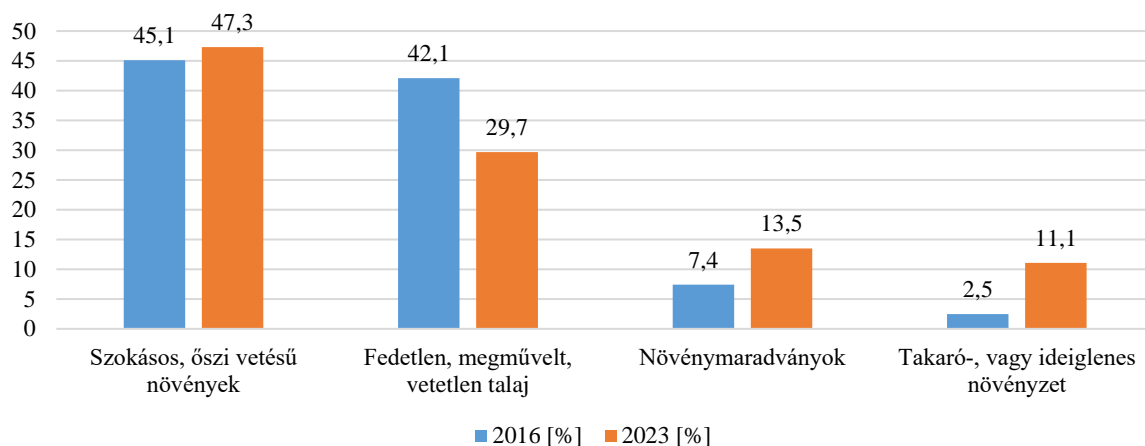
A legelterjedtebb talajkímélő gazdálkodási módok hazánkban a *direktvetés (no-till)* (talajmunka nélkül felülvetik a területet), amelynek nagysága 2016-ról 2023-ra több mint duplájára, 1-ről 2,1 százalékra nőtt. A másik, hazánkban elterjedt kíméletes talaj megmunkálási módszer a *csökkentett menetszámú talajmunka (min-till)* (forgatás nélkül művelik meg a talajt, a növényi maradványok legalább 30 százaléka a felszínen természetes talajtakarót képez). A *bakhátas (ridge-till)*, a *sávos (strip-till)* és *mulcsműveléses (mulch-till)* művelési módok egyelőre kevésbé elterjedtek.

A fenntartható tápanyag-gazdálkodás alapja a megfelelő talajművelés alkalmazása. Az elmúlt években kimutathatóan növekedett az *állandó talajtakarás elterjedése* is, ami megóvjaa a talajt a kiszáradástól és hozzájárul biológiai állapotának javulásához. A talajfelszín minél hosszabb ideig történő takart állapota biztosítja és növeli a talaj szénmegkötő képességét és a talajnedvesség megtartását, valamint segít megvédeni a talajt az erózió káros hatásaitól.

2023-ban a szabadföldi szántóterületen alkalmazott talajtakarási módszerek közül a *hagyományos őszi vetésű növényekkel való talajtakarás* továbbra is a legnagyobb arányt (47%) képviselte. A többi talajtakarási mód közül a *takaró-, vagy ideiglenes növényzettel*, valamint a *növénymaradványokkal takart területek* aránya is lényegesen nőtt. Előbbi több mint 4,5-szeresére (2,5%-ról 11,1%-ra), az utóbbi közel kétszeresére (7,4%-ról 13,5%-ra) emelkedett.

2016-hoz képest 2023-ra egyharmados visszaesés történt a megművelt, de fedetlen, és vetetlen területek nagyságában (42-ről 30 százalékra).

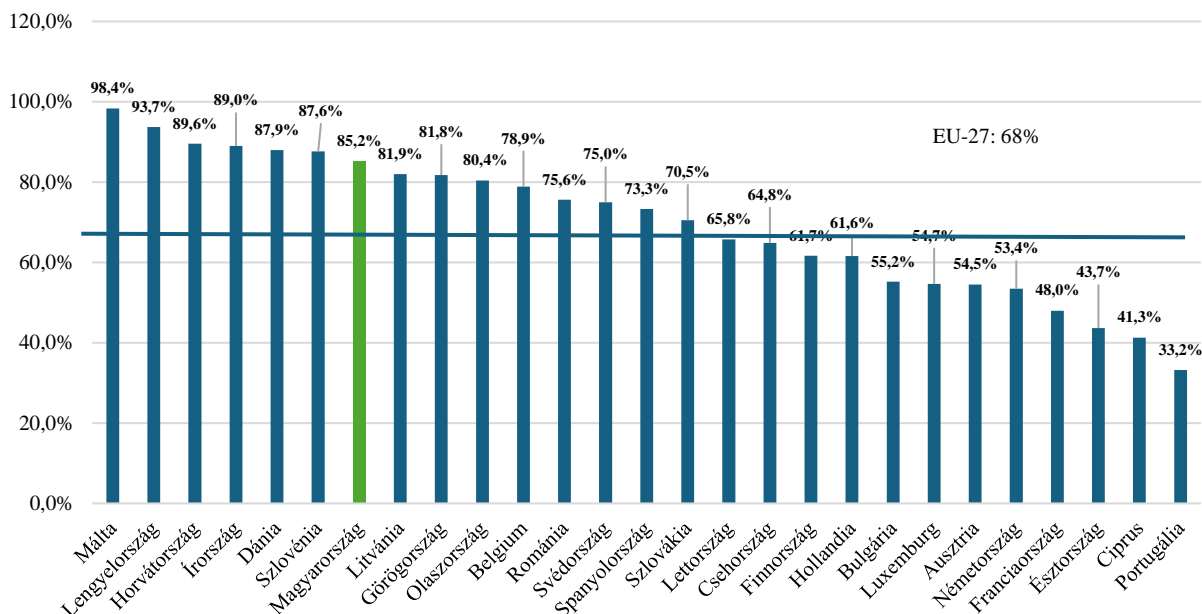
Szántóterületeken alkalmazott talajtakarási módszerek aránya (%)

Forrás: KSH 2016. és 2023. évi gazdaságszerkezeti összeírások

A talajkímélő művelési módok alkalmazásának változását uniós összehasonlításban sajnos nem tudjuk megtenni, mert 2020-ban ez az adatkör nem szerepelt az összeírásban, a legfrissebb, 2023-as összeírás eredményeit pedig még nem publikálta az Eurostat. Így **kizárólag a 2016-os év esetében vehető össze a talajművelés hazai és uniós helyzete**, az uniós átlagban a terület 68%-án alkalmaztak hagyományos, forgatásos talajművelést, **hazánk a 85%-os arányával az átlag felett jóval a hetedik helyen szerepelt.**

A hagyományos, forgatásos talajművelés aránya a szántóterületen az EU tagországokban 2016-nam (%)

Forrás: EUROSTAT 2016-os gazdaságszerkezeti összeírása